

9. Татьяна А. Г. Проза молодого Л. Н. Толстого и проблема семейного романа: автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.01.01 «Русская литература» / А. Г. Татьяна. – М., 2001. – Режим доступа : <http://www.dissercat.com/content/proza-molodogo-ln-tolstogo-i-problema-semeinogo-romana>

10. Хартманн П. Семейные конфликты в современном обществе / П. Хартманн. – М., 1989. – 271 с.

УДК 1751

Т. І. Деркач-Падаєсек,

Люблінський Католицький Університет Іоанна Павла II, м. Люблін, Польща

ПРАКТИЧНІ СПОСОБИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ КЛАНЗА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

У пошуках нових методик навчання, які б успішно розвивали вміння учнів, формували їх світогляд автор представляє практичні способи використання методики КЛАНЗА. У статті представлені типові вправи для даної методики, способи використання бавовняних ниток у навчальному процесі, а також роль танцю як своєрідного активізуючого елементу.

Ключові слова: методика КЛАНЗИ, робота у групі, інтеграційні танці.

PRACTICAL WAYS TO USE KLANZA METHOD IN THE LEARNING PROCESS

In search of new teaching methods, the purpose of which is to develop students' skills successfully, to form their world-view, the author presents practical ways to use KLANZA's techniques. The essence of KLANZA method lies in the fact that it can be used in different age groups, puts intense pressure on learners' interest encouraging the development of their individual and creative potential. In the article typical exercises for this method, ways to use cotton threads in the learning process as well as the role of dance as an activating and enriching the methodological repertoire element are presented.

Key words: KLANZA method, group work, integrating dances.

ПРАКТИЧЕСКИЕ СПОСОБЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МЕТОДИКИ КЛАНЗА В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ

В поисках новых методик обучения, которые бы успешно развивали умения учащихся, формировали их мировоззрение автор представляет практические способы использования методики КЛАНЗА. В статье представлены типичные для данной методики упражнения, способы использования хлопковых нитей в учебном процессе, а также роль танца в качестве своеобразного активизирующего элемента.

Ключевые слова: методика КЛАНЗЫ, работа в группе, интеграционные танцы.

1. Вступ. Метою даної статті є запропонувати нові практичні методи праці з учнями для використання у вивченні іноземних мов, які базуються на методиці КЛАНЗА. Одним з пріоритетних завдань методики КЛАНЗА є підвищення ефективності навчання, використовуючи ідеї педагогіки гри (Spielpädagogik) – одного з ефективних напрямків в освіті, який кладе натиск на всебічний розвиток індивідуальності учня у групі. Ініціатором методики КЛАНЗА є кандидат наук, засновник Польського товариства педагогів і аніматорів КЛАНЗА (ПТПіА) Зоф'я Заорска. Саме вона запропонувала термін КЛАНЗА і описала методику в 2008 році. У Республіці Польща ідеї даної методики втілює у життя ПТПіА КЛАНЗА.

Згідно зі Здзіславом Хофманом, гуманістична психологія Карла Роджерса і теорія Гештальт стали теоретичною основою методики КЛАНЗА [14, с. 51]. Гуманістична психологія Карла Роджерса надалі не втратила свого значення, оскільки започаткувала «рух за розвиток потенціалу людини» [14, с. 8]. Роджерс порівнював роботу вчителя до роботи терапевта, адже основне завдання педагога не формувати особистість учня, але допомогти йому віднайти всі його позитивні якості. Автор підкреслював вагу позитивного ставлення до учня, проникнення у його внутрішній світ, а також відчуття цілковитого прийняття і емпатію вчителя.

Гештальт підхід – це напрямок у практичній психології, який був опрацьований Фредериком Перзлом у 60-ті роки ХХ століття. Основною ідеєю цього підходу є переконання, що психіка людини саморегулюється, організм творчо пристосовується до навколишнього середовища. Людям притаманне прагнення до емоційного і фізичного здоров'я, до інтеграції розуму і тіла та прагнення до балансу; розширення свідомості, яке полягає у тому, що людина бере особисту відповідальності за всі свої дії, наміри, очікування і вибір. Так насправді, ми усвідомлюємо все, що нам необхідно знати для того, щоб відчувати себе щасливими, сповненими, щоб спрямувати наше життя у необхідному напрямку.

Методика КЛАНЗА може використовуватись у різних вікових групах і кладе натиск на заохочення і зацікавлення дитини, розвиваючи її творчий потенціал. Під час гри учень пізнає себе, власну ієрархію цінностей, формує відчуття відповідальності не лише за себе, а й за групу. Навчальний процес буде успішний з-за умов створення атмосфери взаємної співпраці у групі, від виявлення найміцніших сторін цієї співпраці та способів їх використання [13, с. 204]. Особлива увага присвячується роботі з групою, покращенню стосунків серед учнів і як наслідок цілковитій інтеграції у ній, що є головною ідеєю педагогіки гри, на яких ґрунтується методика КЛАНЗА. Гра у групі заспокоює одну з основних потреб людини – потребу приналежності, потребу бути зв'язаним з іншими. Діти відчують радість, танцюючи, бігаючи, скачучи. Гражина Вальчевська-Клімчак [11, с. 9] зазначає, що під час праці у групі основним елементом є легкість у спілкування тобто вираження почуттів, представлення своїх думок, ідей, прагнення зрозуміння переказів інших учасників.

Згідно з методикою КЛАНЗА, вирішальну роль у навчальному процесі відіграє створення сприятливого психологічного клімату тобто позитивної атмосфери, у якій панує доброзичливість, взаємопідтримка, взаємодопомога, тощо. Вчитель зобов'язаний піклуватись про добрий настрій учнів, відкритість у висловлюванні своїх думок, поважати погляди учнів. Педагог повинен звернути увагу на уміння учнів формулювати свої думки, передавати свої відчуття, переживання і т.п.

2. Вправи притаманні для методики КЛАНЗА. Типові вправи для даної методики, які можуть використовуватись у вивченні іноземної мови:

- **Дім** [1, с. 27]. Учні сидять у колі. Вчитель ділить учнів на чотири групи. Кожній групі приписується назва предмету (наприклад: *крісло, стіл, лампа, стілець*; або назви членів сім'ї: *мама, тато, дідусь, бабуся*; можливі і інші комбінації залежно від теми заняття). Названі предмети або особи замінюються місцями. Якщо вчитель говорить «дім», всі учні повинні замінитись місцями.

- **Скажи щось приємне** [1, с. 82]. Ця вправа-гра використовується у якості привітання, а також створення позитивної атмосфери. Учні сидять у колі. Вчитель визначає першого учня, завданням якого є привітати вибрану дитину, кажучи йому або їй щось приємне. Учень, якого вже привітали продовжує гру. Гра триватиме до того часу, поки всі діти не приві-

тають один одного. Вчитель може запропонувати, щоб діти, яких вже привітали схрещували руки, або приймали будь-які інші позиції завдяки яким буде відомо, кого ще не привітали. Ця вправа розвиває усне мовлення учнів.

- **Кольорово** [2, с. 162]. Дана вправа використовується як вступний елемент, впроваджуючи до тематики заняття. Діти, сидючи у колі, по черзі говорять або співають самостійно створений короткий текст, метою якого є представити себе, беручи до уваги вибраний колір, напр.: «*Я зелена Аня і люблю зеленій одяг*»; «*Я Петрик блакитний, люблю хмарки та небо*». Усі запам'ятовують кольори, які вибрали учні. На уроках вивчення іноземної мови ця вправа може використовуватись для розвитку усного мовлення і розширення словникового запасу учнів.

- **В – вухо**. Завдання дітей полягає у тому, щоб у блискавичному темпі показувати свої частини тіла на іноземній мові, назви яких починаються на літери, які демонструє вчитель. Якщо гра відбувається у парах, учні показують частини тіла свого партнера. Ця гра-вправа сприяє збагаченню словникового запасу учнів, адже необхідно знати назви частин тіла.

- **Створені слова**. Вчителю слід підготувати картки з літерами. Діти вибирають літери та сідають у коло. Педагог обирає учня і тихенько говорить йому на вухо слово, яке починається на літеру, яку цей учень вибрав. Вчитель також просить, щоб учень знайшов товариша з літерою, яка є наступною у цьому слові. Таким чином, якщо вчитель говорить на вухо до учня з літерою «*t*» слово «*today*», то він повинен знайти товариша з літерою «*o*» і уставити його поруч з собою. Учень з літерою «*o*» говорить на вухо слово «*today*» учню з літерою «*d*» і уставляє його поруч з собою і т.д. Під час гри інші учасники можуть спробувати вгадати, яке слово створюють учні. Наприкінці гри, учні спільно читають слово. Головною метою цієї вправи є вдосконалення орфографічних вмінь та навичок школярів.

- **Місце справа порожнє**. Учні сідають у колі на стільцях (один стілець повинен бути зайвий). Учень, який має вільний стілець праворуч починає гру, говорячи: «*The place on the right side is empty and I invite ... to sit here*» і вказуючи учня (його ім'я), а також назву тваринки, яку повинен наслідувати вказаний учень, наприклад: «*I invite Ann as an elephant to sit here*». Запрошеному учню слід якомога швидше зайняти вільне місце. Гру продовжує учень, який у даний момент має вільний стілець праворуч від себе. Ця вправа використовується готовним чином для розвитку усного мовлення учнів.

- **Класовий вірш**. Вчитель розподіляє літери алфавіту серед учнів (якщо у класі є більше або менше учнів, ніж літер в алфавіті одну літеру можна призначити для двох учнів або навпаки). Учні сідають у колі згідно з алфавітним порядком отриманих літер. Завдання кожного учня полягає у тому, щоб вдумати один рядок класового вірша, записати його на картці відповідно до зразка: «*A – as a tasty apple*», «*B – as a yellow banana*», «*C – as a green candy*» і т.д. Після хвилинного роздуму, діти по черзі представляють свій створений рядок вірша. Якщо у одного з учнів виникають проблеми з його складенням, інші учні повинні допомогти йому. Наприкінці вчитель збирає картки з написаними рядками вірша та створює документ – електронну версію вірша, яку пізніше можна роздрукувати і принести на наступний урок. Саме тоді, учні разом читають класовий вірш, а також можуть вклеїти його до зошити. Існує можливість створити постер з приклеєними картками і з підписами учнів, які створили даний рядок.

- **Пакуємо рюкзак**. Необхідно підготувати порожній рюкзак. Учні сідають у коло. Вчитель тримає порожній рюкзак та запрошує до спільної гри, яка полягає на тому, щоб спакувати рюкзак. Крім того, що учні говорять, що кладуть до нього, вони повинні запам'ятати, що кладуть їх товариші. Перший учень говорить, наприклад: «*I pack a camera to my backpack*». Слідуючий учень повинен сказати: «*I pack a ball to my backpack. I've got [ім'я учня] camera and my ball*» і т.д.

3. Використання бавовняних ниток у навчальному процесі. У початкових класах цікавим і мотивуючим елементом навчального процесу може стати використання бавовняних ниток. Наприклад, вчитель дає учням приблизно 1 метр бавовняної нитки різноманітних кольорів. Завдання кожного учня полягає у створенні малюнка вибраного овоча/фрукта за допомогою нитки, клею і кольорових фарб, а також на написанні поруч назви даного овоча чи фрукта. Пізніше учні можуть погратись нитками: учень тримає однією рукою два кінці нитки і дмухає таким чином, щоб спочатку утворилась продовгувата крапелька, а пізніше кругла як повітряна кулька. Діти випускають один кінець нитки та дмухають на неї так, щоб вона рухалась – демонструючи лінію нитку.

Інший різновид гри – діти кидають свої нитки на середину кола. Коли всі нитки знаходяться у колі, учасники гри ходять по колу згідно з рухом годинникової стрілки, якщо хтось помітить, що щось/хтось сховався у «хмарках» – тобто ниточках, кричить «*Стоп!*» і говорить, що бачить, напр.: *лесика, голову kota* і т.д.

4. Танець у методиці КЛАНЗА. Важливим елементом методики КЛАНЗА є танець, який використовується як своєрідний активізуючий елемент з метою мотивації учнів [7, с. 108]. Елементи танцю успішно можуть використовуватись у праці вчителів дитячих садків, шкіл, працівників світлиць, працівників позашкільних навчальних закладів, домів культури, аніматорів культури, інструкторів танцю тощо. Танці служать збагаченню методологічного репертуару вчителів у пошуках нових, ефективних способів роботи з групою учнів. У даний момент пропозиція КЛАНЗИ досить розмаїта і включає у себе:

- **Фольк-розваги** – інтеграційні форми польських народних танців (2 частини). Головною метою цього циклу є сприяння інтеграційному процесу в групі учнів, пробудження зацікавлення спадщиною польського народу. Інтеграційні танці та ігри, представлені у Фольк-розвагах, розроблені на основі мотивів польських народних і регіональних танців: полонезу, куявяка, краковяка, польки, люблінського вальсу і т.д. Вони стануть при нагоді для вчителів польської мови, оскільки збагатять освітню програму, презентують культуру польського народу, дадуть можливість школярам глибше пізнати фольклор цього народу [3].

- **Інтеграційні танці у праці з групою** (2 частини) можуть зацікавити вчителів іноземних мов, оскільки у них використовуються різноманітні мелодії: італійські, англійські, російські, японські, гавайські, єврейські, напр. «Шотландська полька», «Прогулянка по Афінах». Даний цикл характеризується простими, але одночасно цікавими хореографічними рішеннями, які дозволяють використовувати елементи танцю у групах учнів різного віку. Досить цікавим елементом є сидячі танці, напр. «Люблінська полька», а також музично-рухові гри («Гість», «Парад інструментів», «Танець квітів»). В інтеграційних танцях використовуються гри та пісень для привітання, знайомства, запам'ятовування імен, закінчення занять тощо [5].

- **Танці та забави з близька і з далеко** можуть бути адаптовані до конкретних тематичних завдань. Вони включають у себе танці та забави з традиційною і популярною музикою різних народів та етнічних груп, які можуть використовуватись у праці вчителів іноземних мов.

- **Танцюємо разом** – це інтеграційні та сценічні форми вибраних національних та регіональних танців, які поєднуються зі співом пісень. Головною метою є зрозуміння значення і ролі танцю в будові спільноти малих і великих груп, поширення знань про походження різних танців, розвиток відчуття ритму, чутливість до музики.

- **Від самби до віденського вальсу** призначені також для вчителів фізичного виховання, інструкторів корекційно-компенсаційної гімнастики. Цей цикл може служити як джерело збагачення і розширення методичних засобів у якості нових ефективних методів роботи зі школярами, поширення знань про історію окремих бальних танців, які входять до складу

світової танцювальної програми. Цикл включає у себе прості танці, інтеграційні гри з реквізитами, забави з використанням недорогих матеріалів, психологічні вправи, які допомагають учням пізнати себе, завдання, що вимагають творчої ініціативи, вправи для релаксації та правильного дихання. Одним з завдань цього циклу є допомогти вчителям ефективно керувати групою, подолати учням свої власні обмеження, увільнити свій потенціал [9].

• **«Танцюючі ступні» – весело робимо вправи для здоров'я** – це нетрадиційні методи формування правильної постави та профілактики дефектів ступнів серед учнів. Ці танці призначені також для вчителів фізичного виховання, інструкторів корекційно-компенсаційної гімнастики. Програма складається з 10 інтеграційних танців та цікавих ігор, фізичних вправ, які попереджують і лікують плоскостопість. Програма надихає піклуватися про своє здоров'я та здоров'я інших, розширює методичні засоби для вчителів, додаючи нові, ефективні методи [10].

• **Танцювальні зустрічі з КЛАНЗою** (2 частини), створені для успішної інтеграції у групи та побудови взаємин, допомагають розкривати творчі здібності учнів, заохочують до творчого самовираження. Включають у себе 16 інтеграційних танців (у кожній частині), які ґрунтуються на традиційних танцях з різних куточків світу і народних мелодіях, у тому числі «Циганська полька», «Мексиканський вальс», «Валенкі», «Crazy Daisy Mixer», «Triolett», «Misir Lou», «Eretz, Eretz» [4].

• **Танці для кожного віку** включають танці та забави з використанням традиційних і популярних мелодій. Вчителі збагачують свій репертуар новими пропозиціями танців і забав, усвідомлюють роль танцю як ефективного засобу в навчанні іноземних мов і в освітньому процесі у цілому, терапії, культурній анімації тощо. Педагоги мають можливість навчитись застосовувати прості та цікаві рішення, які сприяють інтеграції у групи [6].

Розгляньмо приклад двох типових інтеграційних танців, які з успіхом використовуються у методиці КЛАНЗА:

Свінг на вулиці* [12, с. 17–18]

Розташування: парами навпроти себе, утворюючи ряди. Пари не тримаються за руки

Такт: 2/4

Скорочений опис

Вступ: 8 ударів

Частина 1: 4 кроки до себе, плескаємо у долоні партнера, повертаємось 4 кроками назад; заміна місць з партнером за допомогою 8 кроків; знову замінюємо місця з партнером за допомогою 8 кроків; 4 кроки до себе, плескаємо у долоні, повертаємось, використовуючи 4 кроки.

Частина 2: пари з початку ряду танцюють, решта плескає у долоні.

Усе повторюємо аж до закінчення мелодії.

Детальний опис

(1 – 32) **Частина 1:** До себе – плескаємо у долоні – від себе; 2 рази заміна місцями, до себе – плескаємо у долоні – від себе;

1 – 4 доходимо до партнера за допомогою 4 кроків, під час четвертого плескаємо у його долоні та кричимо «Ха» (на 4);

5 – 8 повертаємось на своє місце за допомогою 4 кроків;

9 – 16 замінюємось місцями з партнером за допомогою 8 кроків (минаємо його правим плечем);

17 – 24 повертаємось на своє місце за допомогою 8 кроків;

25 – 32 так як в 1 – 8.

(1 – 32) **Частина 2:** передні пари, танцюючи, проходять «вуличкою» на кінець рядів, усі плескають у долоні;

1 – 32 пара, яка є на початку ряду, проходить вздовж «вулички» довільними кроками (підскоки, обороти і т.д.). У великих групах 2-3 пари можуть проходити одночасно. Особи, які стоять у рядах, поступово пересуваються до переду, плескаючи у долоні.

Alunelul (Горішок)

Розташування: у лінії. Учасники тримаються за руки

1 – 5 **Частина 1:** 3 перехресні кроки у першому напрямку танцю (починаємо переставляючи праву ногу праворуч, ліву ногу за правую);

6 – 7 2 рази притупуємо лівою ногою;

8 – 12 повторюємо 1-5 у другому напрямку танцю з лівої ноги;

13 – 14 2 рази притупуємо правою ногою;

15 – 28 повторюємо 1-14.

1 – 4 **Частина 2:** 2 перехресні кроки у першому напрямку танцю (починаємо переставляючи праву ногу праворуч, ліву ногу за правую), що закінчуємо притупом лівої ноги;

5 – 8 повторюємо 1-4 у другому напрямку танцю з лівої ноги, що закінчуємо притупом правої ноги;

9 – 16 повторюємо 1-8.

1 – 2 **Частина 3:** крок правої ноги вправо, доставляємо ліву ногу до правої;

3 – 4 крок лівої ноги вліво, доставляємо праву ногу до лівої;

5 крок правої ноги праворуч;

6 – 7 2 рази притупуємо лівою ногою;

8 – 12 повторюємо 1-5 з лівої ноги;

13 – 14 2 рази притупуємо правою ногою.

5. Висновки. У даній статті автор представила практичні способи використання методики КЛАНЗА у навчальному процесі. Базуючись на даних з області нейропсихології або нейропедагогіки, дослідники підтверджують високу ефективність праці за методикою КЛАНЗА. Дана методика пропонує різноманітні вправи, які можуть з успіхом використовуватись у процесі вивчення іноземних мов, а також танечні забави для вчителів дитячих садків, шкіл, працівників світлиць, позашкільних навчальних закладів тощо.

Література:

1. Bzowska L. Uczymy się bawiąc. Klasa pierwsza. Propozycje bloków tematycznych, zabaw i metod aktywizujących w klasach I – III / L. Bzowska, R. Kownacka. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2000.

2. Bzowska L. Uczymy się bawiąc. Klasa trzecia. Propozycje bloków tematycznych, zabaw i metod aktywizujących w klasach I – III / L. Bzowska, R. Kownacka. – Lublin: Wydawnictwo KLANZA, 2002.

* Свінг на вулиці може одночасно виконувати велика кількість осіб. У меньшому приміщенні цей танець слід виконувати по діагоналі, отримуючи у такий спосіб більше місця. Не є обов'язковим дотримуватись усього перебігу танцю, оскільки його суттю є імпровізація. Свінг на вулиці, який виконується занадто «добре», втрачає свою специфічну якість.

3. Bzowska L. Folkowa zabawa Integracyjne formy polskich tańców ludowych. Część 1, 2. / L. Bzowska, M. Bzowski. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2007.
4. Bzowska L. Taneczne spotkania z Klanzą. Część 1, 2 / L. Bzowska, M. Bzowski, I. Czerwińska i in. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2012.
5. Gęca L. Tańce integracyjne w pracy z grupą. Część 1, 2. / L. Gęca. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2002.
6. Gęca L. Tańce dla każdego wieku / L. Gęca. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2009.
7. Gęca L. Wykorzystanie tańca w metodzie KLANZY / L. Gęca, Z. Hofman // E. Kędzior-Niczyporuk (red.). O metodzie KLANZY. Teoria i praktyka. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2010. – S. 5–10.
8. Hofman Z. Metoda KLANZY – klucz do sukcesu / Z. Hofman // E. Kędzior-Niczyporuk (red.). O metodzie KLANZY. Teoria i praktyka. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2010. – S. 51–53.
9. Reichel S. Od samby do walca wiedeńskiego Integracyjne formy tańca towarzyskiego (książka i płyta CD) / S. Reichel. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2009.
10. Szpunar J. Tańczymy razem. Formy integracyjne i sceniczne wybranych tańców narodowych i regionalnych (książka i płyta CD) / J. Szpunar, L. Gęca. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 1999.
11. Walczewska-Klimczak G. Słowo wstępne. Pedagogika zabawy – droga ku tożsamości / G. Walczewska-Klimczak // E. Kędzior-Niczyporuk (red.). O metodzie KLANZY. Teoria i praktyka. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 2010. – S. 5–10.
12. Weiser B., Heiligenbrunner E., Rabenstein R. Tańce i zabawy dla grupy / B. Weiser, E. Heiligenbrunner, R. Rabenstein. – Lublin : Wydawnictwo KLANZA, 1995.
13. Деркач-Падысек Т. Специфіка використання методики КЛАНЗИ у навчальному процесі / Т. Деркач-Падысек // Наукові записки. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – С. 204–208.
14. Роджерс К. Р. Погляд на психотерапію. Становлення людини / К. Р. Роджерс. – М. : Прогрес, 1994.

УДК 82.09(430)«18»+82.09(470+571)«19»]:1

Л. В. Зелінська,

Національний університет «Острозька академія», м. Острог

КНИГА Ф. НИЦШЕ «НАРОДЖЕННЯ ТРАГЕДІЇ З ДУХУ МУЗИКИ»: АРИЙСЬКА ІДЕЯ, РОСІЙСЬКИЙ РЕЗОНАНС

У статті поставлено проблему відсутності осмислення арійської ідеї з книги Ф. Ніцше «Народження трагедії з духу музики» російськими інтелектуалами при наявному поширенні цієї ідеї в російській культурі з XIX ст. до сьогодення – часу гібридної війни з Україною.

Ключові слова: арійська ідея, діонісійське начало, аполлонівське начало, трансгресія, деструктивний Прометей.

THE BIRTH OF TRAGEDY FROM THE SPIRIT OF MUSIC BY THE ARYAN IDEA, RUSSIAN RESONANCE

*The article poses the problem of insufficient processing of the Aryan idea presented in Friedrich Nietzsche's *The Birth of Tragedy from the Spirit of Music* by the Russian intellectuals, the idea being widely spread in Russian culture from the late nineteenth century up to the present day, the time of the hybrid war with Ukraine. In search of the origins of the Aryan ideas of Friedrich Nietzsche, the author describes the atmosphere of the 'inspired' indologist and linguists, which to a certain extent affected the imagination of the author of *The Birth of Tragedy*, and analyzes the mechanisms of his 'poetic writing' viewing them as harbingers of postmodern deconstruction. In the article, there has been revealed the use of literary interpretations of the image of Prometheus by Friedrich Nietzsche, in particular that of J.W. Goethe, as well as an eclectic mix of Enlightenment and Romantic models in explaining the Apollonian and Dionysian. Detailed comments are provided for Friedrich Nietzsche's attempts to ascribe the myth of Prometheus to the 'Aryan family of nations', show the ancient tragedy's affinity for 'Aryan character / nature', and contrast Aryans and Semites on a basis of gender and capacity for transgression with the purpose of attaining characteristics of titanism.*

*The author also considers the peculiarities of the Russian translation of an extract from the tragedy *Prometheus bound* by Aeschylus, in which the Aryan idea appears reinforced by Russian imperial atmosphere.*

Key words: Aryan idea, the Apollonian and Dionysian, transgression, destructive Prometheus.

КНИГА Ф. НИЦШЕ «РОЖДЕНИЕ ТРАГЕДИИ ИЗ ДУХА МУЗЫКИ»: АРИЙСКАЯ ИДЕЯ, РОССИЙСКИЙ РЕЗОНАНС

В статье рассматривается проблема отсутствия осмысления арийской идеи из книги Ф. Ницше «Рождение трагедии...» российскими интеллектуалами при очевидном распространении этой идеи в российской культуре с XIX в. до сегодняшнего дня – времен гибридной войны с Украиной.

Ключевые слова: арийская идея, дионисийское начало, аполлоническое начало, трансгрессия, деструктивный Прометей.

Асоціативний вихід Ф. Ніцше (1844-1900) до арійської ідеї у книзі «Народження трагедії...» (1869-1871) – це проблема, котру чи то свідомо уникають, чи то не помічають сучасні дослідники. Говорити про нацистську ідеологему після постмодерністських інтерпретацій творчості Ф. Ніцше, здійснених Ж. Батаєм (1897-1962) («Про Ніцше» (Nietzsche), 1945), Ж. Дельозом (1925-1995) («Ніцше і філософія» (Nietzsche et la philosophie), 1962; «Ніцше» (Nietzsche), 1964-1965) Ж. Дерріда (1930-2004) («Шпори: стилі Ніцше» (Eperons. Les styles de Nietzsche), 1978), стало наче б то незручно. Що ж робити літературознавцям, котрий, керуючись, наприклад, *постколониальним методом* (що породжений тим же постструктуралізмом Ж. Дерріда) і *методом «нового історизму»*, бачить безпосередній вплив арійської ідеї мовознавців і антропологів XIX ст. на інтерпретацію образу Прометея з трагедії Есхіла і конструкту – діонісійського та аполлонівського начал – Ф. Ніцше? Або, кажучи коротше, наступний етап розвитку арійської ідеї у напрямку імморалізму із помітними расистськими акцентами. Задум цієї статті виник внаслідок пошуку відповідей на це питання.

Отже, об'єктом дослідження є фрагмент книги Ф. Ніцше «Народження трагедії...», взятий із 9 підрозділу, у якому йдеться про «арійський характер/буття», «арійський погляд на активність гріха», протиставлення аріїв та семітів за гендерним принципом. Предмет вивчення становить психолінгвістична специфіка викладу Ф. Ніцше, її імпульсивність, свідомі і несвідомі відштовхування від знайомих автору текстів. Мета статті – акцентувати на проблемності міждисциплінарного підходу до книги Ф. Ніцше «Народження трагедії...», на узгодженні філософського та літературознавчого аналізів. Тому, як необхідні завдання для досягнення мети, потрібно 1) розглянути контекст історії німецької індології; 2) простежити